

EU-RET

Landbrugsvirksomhed kom igennem EU's nåleøje og kan få erstatning

Hvis en forvaltningsmyndighed i en medlemsstat fortolker EU-reglerne forkert, kan det skabe en berettiget forventning hos en virksomhed. Virksomheden kan herefter, i særlige tilfælde, kræve erstatning, såfremt den lider et tab. Eksempelvis ved at virksomheden indretter sig på en anden måde økonomisk, end den ville have gjort, såfremt myndigheden havde vejledt korrekt.

HANS SØNDERBY CHRISTENSEN
advokat,
specialiseret i EU-ret

PATRICK GOERGEN
advokat,
specialiseret i EU-ret

En aktuel EU-dom udspringer af en tvist for de hollandske domstole mellem Sense Visuele Communicatie en Handel vof, som er et interessentskab med slagtesvineproduktion (herefter Sense), og Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, som er ministeren for landbrug, natur og fødevarer (herefter Ministeren).

Den 14. juli 2022 tog EU-Domstolen stilling til, hvorvidt EU-retten er til hinder for, at et selskab kan opnå erstatning i medfør af det nationale grundprincip om beskyttelse af berettigede forventninger, efter præjudicial forelæggelse.

I sagen anmodede Sense Ministeren om tildeling af betalingsrettigheder fra den nationale reserve til unge landbrugere. Tildelingen af betalingsrettigheder til unge landbrugere er reguleret af EU-retten, hvorefter hver medlemsstat skal oprette en national reserve med det formål at tildele betalingsrettigheder til landbrug ud fra objektive kriterier.

I den EU-retlige regulering, fremgår det direkte, at unge landbrugere skal prioriteres. Definitionen af "unge landbrugere" er ligeledes fastsat i EU-reglerne, herunder er alder et af de objektive kriterier.

Forud for anmodningen til Ministeren havde Sense rettet henvendelse til RVO, som er ansvarlig for gennemførelse af den fælles landbrugs politik i Holland. Henvendelsen drejede sig om, hvorvidt det var muligt for Sense at opnå betalingsrettigheder fra den nationale reserve. RVO meddelte Sense, at selskabet opfyldte de objektive kriterier for tildeling efter EU-reglerne, hvorefter der opstod en berettiget forventning hos Sense.

Sense ansøgte herefter Ministeren om tildelingen, som Ministeren dog afviste ved afgørelse i januar 2019 grundet manglende opfyldelse af de objektive kriterier.

Efter den berettigede forventning, som RVO havde givet Sense om, at selskabet opfyldte betingelserne for tildeling af betalingsrettigheder, havde Sense afstået fra at købe betalingsrettigheder. Dette resulterede i, at Sense ikke fik udbetalt grundbetaling og grøn betaling for år 2018. Selskabet havde ellers været berettiget hertil, såfremt det havde købt betalingsrettigheder.

Sense påstod herefter at have lidt et økonomisk tab, som følge af berettigede forventninger, hvorefter selskabet anlagde sag ved College van Beroep voor het bedrijfsleven (retten i første instans i sager om handel og industri, Nederlandene)

med påstand om erstatning grundet tilsidesættelse af det nationale retsprincip om beskyttelse af berettigede forventninger.

Tvisten i hovedsagen angik ikke, hvorvidt Sense var berettiget til at opnå betalingsrettigheder, da det stod klart, at den unge landbruger, som skulle modtage den årlige betaling, ikke opfyldte alderskriteriet i EU-retten. Derimod angik tvisten, hvorvidt en forvaltningsmyndigheds urigtige oplysninger kan medføre et erstatningskrav som følge af det nationalretlige princip om berettigede forventninger.

Ifølge den forelæggende ret var oplysningerne, som RVO meddelte Sense, urigtige. Endvidere var der tale om en forventning, som de havde haft rimelig anledning til at have, idet Sense burde kunne have tiltro til RVO.

Det er væsentligt at skelne mellem det EU-retlige og nationalretlige princip om beskyttelse af berettigede forventninger. Princippet har samme betydning nationalt som EU-retligt, nemlig beskyttelse af de forventninger, som borgerne med rimelighed har haft anledning til at have, men anvendelsesområderne er dog forskellige. Princippet er anerkendt gennem retspraksis fra EU-Domstolen, hvilket

betyder, at det skal anvendes og overholdes af de nationale myndigheder, der anvender EU-retten.

EU-Domstolens praksis fastlægger dog, at princippet ikke kan påberåbes over for en præcis EU-regel. Den omstændighed, at en national myndighed handler i strid med en præcis EU-regel, kan ikke skabe en berettiget forventning hos en borger, fordi denne forventning ville stride mod EU-retten.

Sense vil således ikke kunne påberåbe sig det EU-retlige princip om berettigede forventninger om at blive tildelt betalingsrettigheder, fordi det ville stride mod den præcise EU-regel, herunder det objektive krav om alder.

Hvorvidt det nationalretlige princip om beskyttelse af berettigede forventninger finder anvendelse for en erstatning for et tab, der eventuelt lides som følge af en national myndigheds fejlfortolkning af en præcis EU-regel, er mere uklart.

Såfremt det nationalretlige princip medfører, at parten opnår en fordel, der strider direkte mod EU-retten, kan det skabe tvivl om EU-rettens forrang og den effektive, ensartede anvendelse i alle medlemsstaterne, hvor efter den forelæggende ret anlagde dette præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen.

Denne artikel om aktuel EU-ret, som bringes i Jyllands-Posten, udarbejdes af advokaterne Hans Sønderby Christensen (H), Sønderby Legal, samt advokat Patrick Goergen, begge specialiserede indenfor området.

EU-Domstolen udtalte på baggrund af sagens faktum, at ovenstående problemstilling alene medførte, at Sense ikke kunne opnå tildeling af betalingsrettighederne som følge af de berettigede forventninger, idet de ikke måtte opnå en direkte fordel, der var i strid med EU-retten. Derimod var det ikke til hinder for, at Sense kunne anlægge et erstatningskrav for den skade, den nationale myndighed havde ansvar for som følge af fejlfortolkning af en EU-regel.

Forskellen herpå er, at tildelingen af betalingsrettigheder er reguleret af EU-retten, hvorimod et erstatnings spørgsmål alene er reguleret af national ret. Derfor konkluderede EU-Domstolen, at det nationalretlige princip om beskyttelse af berettigede forventninger fandt anvendelse, idet hovedsagen vedrørte et nationalretligt reguleret område.

Det nationalretlige princip måtte dog ikke iagttages, såfremt det ville skade EU-ret-

tens anvendelse og effektivitet. Dette betød:

- At erstatningen til Sense ikke måtte svare til tildelingen af en fordel i strid med EU-retten,
- at erstatningen ikke måtte belaste unionens budget,
- og at erstatningen ikke måtte kunne medføre fordeling af konkurrencevilkårene medlemsstaterne imellem.

EU-Domstolen tilkendegav dels, at erstatningen til Sense alene var kompensation for en skade, som var opstået i kølvandet på det urigtige løfte fra RVO, dels at erstatningen skulle finansieres af nationale midler, og dels at erstatningskravet kun omfattede skaden. Slutteligt at erstatningen ikke medførte en økonomisk gevinst, der var konkurrenceforvridende ved f.eks. at være i strid med statsstøttereglerne.

Det er vigtigt for europæiske virksomheder at vide, hvornår de er berettiget til erstatning for fejl, som nationale myndigheder begår mod dem i forvaltningen af EU's regler, f.eks. støtte-regler. Selv om erstatning på berettigede forventninger er EU-retligt udfordret, fordi det åbner for vilkårlighed, konkurrencefordrejning mm., har EU-Domstolen i denne dom bekræftet, at det i en konkret sag er muligt, hvilket er vigtig information til de europæiske virksomheder.

EU-Domstolen fastslår derudover, at EU-retten, herunder det EU-retligt anerkendte princip om beskyttelse af berettigede forventninger, ikke er til hinder for, at en borger i medfør af det nationalretlige princip om beskyttelse af den berettigede forventninger, kan opnå erstatning for en skade, der følger af en forvaltningsmyndigheds urigtig fortolkning af en præcis EU-regel.

Det er herefter overladt den forelæggende ret i Holland at tage endelig stilling og påse, om erstatningen vil være direkte i strid med EU-retten.

Indgangen til EU-domstolen i Luxembourg. Foto: Francois Le-noir/Reuter